

עמת (באר שבע) 23476-08-24 - מדינת ישראל נ' רני והבי

עמ"ת (באר-שבע) 23476-08-24 - מדינת ישראל נ' רני והבימחוזי באר-שבע

עמ"ת (באר-שבע) 23476-08-24

מדינת ישראל

נגד

רני והבי

בית המשפט המחוזי בבאר-שבע

[15.08.2024]

לפני כבוד השופט איתי ברסלר-גונן

ע"י ב"כ עו"ד פני סוסיסה

ע"י ב"כ עו"ד יעקב קיסוס

החלטה

1. בפני ערר על החלטת בית משפט השלום באילת מיום 8.8.2024 בתיקי מ"ת 34553-05-24 ומ"ת 35260-04-24, במסגרתה הורה בית משפט קמא (כב' השופט נ' שנידרמן) על שחרורו של המשיב לחלופת מעצר טיפולית בקהילת "רוח במדבר", בתנאי ערובה.

הרקע והחלטות בית משפט קמא

2. ברקע הדברים שני כתבי אישום שהוגשו בנפרד נגד המשיב:

כתב האישום הראשון [ת"פ 35272-04-24, להלן: "תיק ההחזקה"] הוגש ביום 15.4.2024 והוא מייחס למשיב עבירה של החזקת סם מסוכן שלא לשימוש עצמי, לפי סעיף 7(א)+7(ג) רישה בפקודת הסמים המסוכנים (נוסח חדש), התשל"ג - 1973 [להלן: "פקודת הסמים"]. לפי הנטען בכתב אישום זה בתאריך 26.3.2024 בשעות הערב, החזיק המשיב בדירה באילת, בשלושה מקומות שונים ובאופן מחולק, סם מסוכן מסוג קוקאין: במגירה במטבח הוחזק סם קוקאין במשקל כ- 1.5 גרם נטו מחולק ל- 6 יחידות; בארון בחדר השינה הוחזק סם מסוכן מסוג קוקאין במשקל כ- 7.19 גרם נטו מחולק ל- 29 יחידות; ובארון בחדר השינה הוחזק סם מסוכן מסוג קוקאין במשקל כ- 9.6 גרם נטו מחולק ל- 21 יחידות. עוד נתפסו בדירה 3 מכשירי טלפון מסוג אייפון, 2 משקלים אלקטרוניים, שקיות חלוקה, וסך של 2,910 ₪ ועוד 15 דולר אמריקאים.

כתב האישום השני [ת"פ 34581-05-24, להלן: "תיק הסחר"] הוגש ביום 15.5.2024 והוא מייחס למשיב עבירה בצוותא של סחר בסם מסוכן, לפי סעיף 13 + 19א בפקודת הסמים בצירוף סעיף 29(א) בחוק העונשין, התשל"ז - 1977. נטען בכתב אישום זה כי ביום 28.9.2023 אחה"צ, ולאחר תיאום מוקדם כמפורט בכתב האישום, מכר לסוכן משטרתי סם מסוכן מסוג קוקאין במשקל כולל של כ- 4.5 גרם נטו, מחולק ל- 10 אריזות, וזאת בתמורה ל- 2,300 ₪.

יצוין כי ביחד עם כתבי האישום הוגשו כנגד המשיב בקשות למעצרו עד לתום ההליכים.

3. תחילה התקיים ההליך בתיק ההחזקה ובדיון ביום 21.4.2024 הסכים ב"כ המשיב לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר סטוטורית, ובמעמד הדיון בחן בית משפט קמא (כב' השופט ג' אדלמן) את הוריו של המשיב שהוצעו על ידו כערבים, וקבע כי קיים קושי לאמוד את נכונותם ומסוגלותם של ההורים להוות חלופת מעצר, וזאת ללא בחינה של שירות המבחן כגורם מקצועי, ועל כן דחה בית המשפט קמא את הדיון לצורך עריכת תסקיר שירות מבחן. בין לבין, הוגש כתב האישום השני בתיק הסחר [מ"ת 34553-05-24] וביום 20.5.2024 ב"כ המשיב הסכים לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר, אך עתר לדחות את הדיון לשם קבלת תסקיר. המשיבה לא התנגדה לשליחת המשיב לתסקיר, ובית המשפט קמא (כב' ס.ג. השופט ש' ברגר) ציין כי אמנם יש ממש בהתנגדות המשיבה לקבלת תסקיר נוכח קיומו של הליך מקביל בתחום הסמים, אולם בהיעדר עבר פלילי יש מקום לכל הפחות להפנות את המשיב לקבלת תסקיר שירות מבחן; בית המשפט קמא הביע ספק אם קיימת חלופה שיכולה לאיין את מסוכנות המשיב וציין כי טוב יעשה אם יבחן שירות המבחן אפשרות של חלופה מוסדית.

4. ביום 16.6.2024 התקבל תסקיר שירות המבחן בתיק ההחזקה, ובו נסקרו קורות חייו של המשיב, כבן 20 רווק מזליית אל כרמל, שטרם מעצרו התגורר באילת בגפו ועבד בעבודות מזדמנות בתחום המסעדות והמוזיקה. תוארה נשירה מלימודים בשל רקע צריכת סמים מגיל נערות והתחברות לחברה השולית, שהובילה לעזיבת בית הוריו בגיל 16 ומעברו לאילת. צוין כי לא התקיים בין המשיב לאביו כל קשר מאז ועד היום וכי הקשר עם אמו נותר שטחי. צוין עוד כי המשיב ריצה עונש מאסר בכלא צבאי בשל עריקותו משירות צבאי. עוד נסקרו תולדות משפחתו הגרעינית ופרטים נוספים שלא יפורטו בשל צנעת הפרט, ותואר שימוש וצריכת חומרים משני תודעה מגיל נערות וצריכה יום יומית של מגוון סמים תוך היעדר שגרת יום סדורה והשקעת משאביו בהשגת הסמים.

שירות המבחן התרשם אמנם כי המשיב עשה שימוש בסמים לשם הנאה ובריחה מקשיי היום-יום וכי התקשה לגלות תובנה לתלות שפיתח בהם ולמחירים והשלכות ולנזקקות האמתית במצבו לקבלת עזרה מקצועית. עוד התרשם שירות המבחן כי לצד צריכת סמים המשמעותית עומדת גם התנהלות שולית ממושכת בתחום הסמים וקשרים עם גורמים עבריינים בתחום. שירות המבחן ציין כי המשיב מתקשה להציב גבולות פנימיים להתנהגותו וכי הוא פועל מתוך רצון להשתייכות חברתית ללא שיקול דעת מעמיק ומחשבה על ההשלכות שבהתנהלותו. שירות המבחן ציין כי ללא שינוי משמעותי בהרגלי צריכת הסמים באמצעות השתלבות בהליך טיפולי אינטנסיבי ומשמעותי בתחום ההתמכרויות, קיים סיכון גבוה להישנות עבירות בעתיד. לצד זאת, ציין שירות המבחן כי אין למשיב מוטיבציה כנה להשתלב בהליכי שיקום ובפרט בחלופה סגורה וטיפולית.

הוריו של המשיב שקלו את האפשרות להוות לו חלופת מעצר אך מסרו כי אינם יכולים להתחייב לכך בשל מחויבות האב למקום עבודה וגם נוכח התרשמותם מהיעדר מוטיבציה פנימית אקטיבית מצד המשיב לשיקום ושינוי אורחותיו במסגרת טיפולית. הם הביעו חשש כי לא יצליחו למנוע ממנו את צריכת הסמים בתקופת מעצר בית כפי שהתקשו בעבר. לפיכך, שירות המבחן לא המליץ על חלופת מעצר לשחרורו של המשיב.

5. בדיון שהתקיים ביום 18.6.2024 בתיק ההחזקה ציין ב"כ המשיב כי אין לו חלופה אחרת, ועל כן עתר לחפש חלופה מוסדית או פרטית. הסנגור טען כי המשיב אינו מכור לסמים ועל כן אין צורך בחלופה טיפולית אלא יש "לחשוב מחוץ לקופסא". המשיבה התנגדה לשחרור לחלופה אולם לא התנגדה לקבלת תסקיר נוסף, ועל כן הורה בית משפט קמא על דחיית הדיון לשם קבלת תסקיר משלים ככל שתוצג בפניו חלופה אחרת.

ביום 23.6.2024 הוגש תסקיר מעצר דומה גם בתיק הסחר ובו המלצת שירות המבחן לדחות את מתן המלצתם הסופית לשם יישום החלטת בית המשפט, עריכת בחינה מחודשת וגיבוש המלצה סופית לעניין שחרורו של המשיב לחלופה טיפולית. נוכח כך, הורה בית משפט קמא (כב' ס.ג. השופט ש' ברגר) בדיון מיום 25.6.2024 בתיק הסחר, על איחוד הדיונים בשני התיקים ודחייתם לצורך קבלת תסקיר משלים.

6. תסקיר משלים הוגש ביום 15.7.2024, ממנו עולה כי במהלך תקופת הדחייה נערכה שיחה עם המשיב אשר מביע תובנה ראשונית לתלות שפיתח בצריכת סמים ולמחיר ששילם וביטא נכונות מילולית להשתלב בטיפול במסגרת סגורה וייעודית תוך הבנה כי תהליך שכזה עלול להארך זמן ממושך ודורש עבודה עצמית מעמיקה, התמודדות עם אתגרים ועמידה בגבולות ותנאים נוקשים. נוכח כך, ועל אף ששירות המבחן סבר כי מדובר עדיין במוטיבציה חיצונית מתוך רצון להשתחרר מהמעצר, המליץ שירות המבחן על בחינת אפיק שיקומי וביקש לדחות את הדיון בשלושה שבועות לצורך עריכת ראיון קבלה בקהילת "רוח במדבר", ביצוע בדיקות רפואיות נדרשות ובדיקת התכנות נוספת של הוריו להוות עבור המשיב ערבים מגבים במשך תקופת הטיפול. בהחלטות נפרדות מיום 16.7.2024 ומיום 17.7.2024, הורה בית משפט קמא על דחיית הדיון לשם קבלת תסקיר משלים סופי ועוד הורה על שליחת המשיב לעריכת ראיון קבלה בקהילת "רוח במדבר" וביצוע בדיקות רפואיות נדרשות.

7. ביום 5.8.2024 התקבל תסקיר משלים ממנו עולה כי המשיב נמצא מתאים לשילוב במסגרת קהילת "רוח במדבר", וזאת לאחר שהמשיב הכיר בהתמכרותו לצריכת סמים, שוחח בפתיחות וביטא שאיפות לעריכת שינוי והתקדמות בחייו. עוד ציין שירות המבחן כי פנה בשנית להורי המשיב על מנת שישמשו כחלופה אנושית מגבה בעבור המשיב וציין כי "לאחר שיחות ארוכות וחוזרות לגייסם להליך השיקום של בנם, הם ביטאו הסכמתם המילולית לכך" וההתרשמות מהם כי לא יקלו ראש ולא יגלו סלחנות כלפי בנם במידה ויעמיד עצמו או אותם בסיכון ולא יהססו לפנות לגורמי חוק לצורכי דיווח. בהמלצתו, ציין שירות המבחן כי מחד עמדו לנגד עיניו גורמי הסיכון של המשיב, ביניהם אורח החיים ההתמכרותי והשולי שסיגל לעצמו, היעדר יציבות במישורי החיים השונים וכי גם גיוס המוטיבציה הראשונית להשתלבות בטיפול הינה חיצונית בעיקרה משאינו מחובר באופן מעמיק לנזקקותו לשינוי מהותי. מאידך ציין שירות המבחן את גילו הצעיר של המשיב שמעולם לא התנסה בקבלת עזרה מקצועית. לדעת שירות המבחן ניתן למנף את הליך המעצר וההליך המשפטי לטובת ניסיון גיוסו של המשיב להליך טיפולי. נוכח כל האמור, הומלץ על שחרור המשיב מ"דלת אל דלת" לקהילת "רוח במדבר" ושהייה בה בהתאם לכללי ותנאי המקום, חתימת הוריו כערבים מגבים והטלת צו פיקוח מעצרים למשך 6 חודשים.

8. ביום 8.8.2024 התקיים דיון נוסף וב"כ המשיב עתר לקבל את המלצת שירות המבחן. נטען כי המשיב שיתף פעולה עם שירות המבחן, שוחח עמם בפתיחות בנוגע להתמכרותו והביע רצון לעשות שינוי בחייו בתחום זה. עוד ציין הסנגור את המשברים האישיים שעבר המשיב שהוביל להידרדרותו ולצריכת הסמים. הסנגור טען כי קיים אינטרס ציבורי בשיקום המשיב, וכי בהתאם להלכת סויסה ולפסיקה שלאחריה די בתנאים הנוספים גם ללא תחילת הליך טיפולי, כדי לשלב את המשיב בטיפול בהליך המעצר. עוד הפנה הסנגור להנחיית היועמ"ש לפיה תמיד יש לשקול חלופה שיקומית על פני מעצר.

ב"כ המבקשת התנגד לשחרורו של המשיב והפנה לתסקיר שירות המבחן, תוך טענה כי המשיב לא החל הליך טיפולי קודם למעצרו, ותוך שימת לב לכמות הסם הגדולה שנתפסה בחזקתו של המשיב. נטען כי שילוב של שני התיקים מלמד על מסוכנות גבוהה, וכי החלופה המגבה אינה סמכותית.

החלטת בית המשפט בסופו של הדיון היתה קצרה וללא הנמקה, ואביאה כלשונה:

"שמעתי בקשב רב את טיעוני הצדדים, נתתי דעתי למיוחס למשיב בכתב האישום (וכן בכתב האישום מושא תיק מ"ת 35260-04-24) - עבירות של החזקת סם מסוכן מסוג קוקאין שלא לצריכה עצמית וסחר בו - לגילו הצעיר, לעובדה שעברו הפלילי אינו עונה בו, ולהמלצת שירות המבחן, ואחר כל אלה, אני מורה על שחרור המשיב בתנאים שלהלן, אשר יעמדו בתוקף עד לתום ההליכים המשפטיים כנגדו ב-ת.פ. 34581-04-24, ו-ת.פ. 35272-04-24: (א) שהייה בקהילה הטיפולית "רוח המדבר" ... בהתאם לכללי הקהילה ולהוראות שתינתנה למשיב על ידי הגורמים המוסמכים...

"... לצד עצם השחרור ומקום החלופה הטיפולית נקבעו גם תנאי ערובה הכוללים ערובות כספיות, איסור יציאה מן הארץ, חובת התייצבות לדיונים והוראה להוריו של המשיב לדווח על יציאתו מהקהילה הטיפולית. על החלטה זו הוגש הערר.

תמצית טיעוני הצדדים בערר

9. במסגרת הודעת הערר, וכך גם בדיון שהתקיים בפניי ביום 11.8.2023, טען ב"כ העוררת כי הרצף של שני התיקים, הגם שעבירת הסחר היא קודמת בזמן (מחודש ספטמבר 2023) מלמדת על מעורבותו העמוקה של המשיב בעבירות סמים. ב"כ העוררת הפנה לטיב וכמויות הסמים שנתפסו בשני התיקים, כשהם ארוזים במספר אריזות, וכן משקלים אלקטרוניים וכספים שנתפסו גם כן. עוד הפנה לתסקירי שירות המבחן בהם המשיב לא ביטא כל נזקקות ומוטיבציה לטיפול וכי רק בתסקיר השלישי צוינה מוטיבציה ראשונית מצד המשיב לטיפול. ב"כ העוררת סקר ארוכות את התסקירים שהוגשו וטען כי הורי המשיב נעדרו רצון אמיתי לקחת חלק במשימת הפיקוח על המשיב וכי שירות המבחן לא ציין אם יש בחלופה לאיין את הסיכון ומה סיכוי ההצלחה בטיפול. משכך, טען ב"כ העוררת כי המלצת שירות המבחן אינה מוצדקת. לטענת ב"כ העוררת, המשיב אינו עומד בתנאים שנקבעו בפסיקה לשילובו בהליך טיפולי בשלב המעצר, ועל כן עתר להורות על מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים.

10. ב"כ המשיב תמך ידו בהחלטת בית משפט קמא, הפנה לבש"פ 8761/22 וטען כי התנאים שנקבעו בהלכת סויה אינם קשיחים והם רק בגדר הנחיה. עוד הפנה הסנגור לבש"פ 4336/19 ולבש"פ 1152/17 המתייחסים לחשיבות השיקום והאינטרס הציבורי שבכך. ב"כ המשיב טען כי אין דרך לנבא מה יקרה בסוף ההליך ויכול שהמשיב יביע מוטיבציה מוגברת ויכול שגם להיפך. נטען כי הרצון המקורי היה לשחרר את המשיב לחלופת של מעצר בית מלא, אולם בשל מצבו הרפואי של האב ונתוניו האישיים של העורר הבחינה התחלפה לאפשרות של חלופה טיפולית. ב"כ המשיב טען כי המשיב מביע מוטיבציה ראשונית לטיפול ומודע לבעיותיו ויש אינטרס ציבורי של החברה דווקא במקרה שבו מדובר בנעדר עבר פלילי. לגבי המסוכנות הנשקפת מן המשיב, הפנה הסנגור לשורה של החלטות וטען כי חלופת מעצר יכולה לאיין מסוכנות. נטען כי מדובר במקרה שאינו פשוט ונסיבות חייו של המשיב אינן קלות והוא מושיט ידו היום לקבל עזרה ועדיין רוצה בדרך הקשה והממושכת. הסנגור ביקש לסמוך על הערכת שירות המבחן וטען כי אין בהעדר נימוקים בהחלטת בית משפט קמא, סיבה מספקת כדי לקבל את הערר או כדי להצביע על כשל בהחלטה. גם המשיב עצמו ביקש לדבר בפני בית המשפט ואמר כי לכל אדם מגיע הזדמנות בחיים והוא אף פעם לא קיבל הזדמנות לשנות את חייו. עוד שיתף המשיב כי עבר חיים קשים ועכשיו גם אביו עובר דברים קשים וכל בקשתו הוא שאביו יראה אותו עושה את התהליך.

11. לאחר שעיינתי בתיק החקירה ובתסקירי שירות המבחן, ולאחר ששקלתי את טיעוני הצדדים ועיינתי בפסיקה הרבה אליה הפנו, באתי לכלל מסקנה כי דין הערר להתקבל.
12. הכלל בעבירות של סחר בסם והחזקת סם שלא לצריכה עצמית, הוא למעצר. בענייננו, מסוכנותו של המשיב רבה, כפי שעולה ממעשיו והערכת המסוכנות של שירות המבחן. לא בכדי נקבע כי הכלל בעבירות סמים, בוודאי עבירות של סחר בסמים והחזקה של סם מסוכן בהיקפים גדולים, הוא למעצר עד תום ההליכים, וכי מקום שבו קיימת מסוכנות סטטוטורית עובר הנטל אל המשיב להוכיח כי הוא ראוי לשחרור [השוו: בש"פ 6789/21 מדינת ישראל נ' שצ'רבקוב (17.10.2021)]. כפי שעולה מהתסקירים, המשיב לא הוכיח כי אינו מסוכן וכי ניתן לתת בו את האמון הדרוש לשם שקילת חלופה לשחרורו.
13. ברבות השנים התפתחה בפסיקה רשימה (לא סגורה) של שיקולים לשם הכרעה בשאלה האם ראוי ונכון לשקול שחרורו של נאשם להליך טיפולי בשלב המעצר, והדברים נבחנים באופן קונקרטי ובכל מקרה לגופו. פסק הדין העקרוני בעניין זה ניתן בבש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' סויסה, פ"ד סד(3) 101 (2011) [להלן: "עניין סויסה"], שם נקבעו שלושה תנאים בסיסיים, הכרחיים ומצטברים לשקילת בקשה שכזו, אם כי לאו דווקא מספיקים, שהם: (א) הנאשם החל בהליך גמילה טרם נעצר; (ב) פוטנציאל ההצלחה של הליך הגמילה הוא גבוה; (ג) ההליך ייתן מענה הולם למסוכנות הנשקפת מהנאשם.
- לימים הוקהתה הדרישה להתחלת הליך גמילה בטרם המעצר, ובלבד ששני התנאים האחרים יהיו מובהקים, שכן תכליתם להבטיח את כנות הנאשם, את הצלחת הטיפול ואת המענה ההולם למסוכנות הנשקפת מהנאשם [ראו למשל: בש"פ 4158/14 אפלצ'יוק נ' מדינת ישראל (19.6.2014); בש"פ 4036/15 ישראל נ' מדינת ישראל (22.6.2015); בש"פ 8168/17 קרקי נ' מדינת ישראל (31.10.2017); בש"פ 7365/21 פלוני נ' מדינת ישראל (9.11.2021)].
- אכן, ניתן למצוא בפסיקה מקרים לכאן ולכאן, כפי שהראה גם הסנגור, אולם הדעה הרווחת היא שיש צורך בבחינה קונקרטית בכל מקרה ומקרה, וכי עדיין מדובר בחריג לכלל שלפיו הליך השיקום ושיקולי השיקום מתנהלים במסגרת ההליך העיקרי במסגרת שלב גזירת הדין. ככל חריג לכלל זה, על הנאשם המבקש לעבור הליך טיפולי בשלב מוקדם יותר, בוודאי אם לא החל בכך קודם למעצרו להצדיק את החריג [בש"פ 1459/20 פלוני נ' מדינת ישראל (3.3.2020); בש"פ 2775/21 מדינת ישראל נ' פלוני (27.4.2021)]. בהתאם לכך נפסק כי תנאים הכרחיים יהיו פוטנציאל הצלחה גבוה, ומענה הולם למסוכנות הנשקפת ממנו [בש"פ 9181/20 צרקסוב נ' מדינת ישראל (4.1.2021)].
- בבש"פ 4621/22 אלעסם נ' מדינת ישראל (2.8.2022) חזר בית המשפט העליון על הדברים, ועל כך שגם לאחר התפתחות והתגמשות הפסיקה, הכלל נותר שהחריג להתחלה טיפולית חדשה [דהיינו שכפי עניינינו לא החל המשיב בהליך טיפולי קודם למעצרו] יהיה "במקרים נדירים, חריגים שבחריגים... וזאת, רק כאשר יש בחלופה זו כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת מהנאשם לציבור ולהליך הפלילי", ונפסק כי הכניסה תחת כנפי חריג זה של התחלה טיפולית חדשה תיעשה דרך פתח צר-עד-מאד, והוסף התנאי שלפיו "תידרש המלצה מנומקת וחד-משמעית של שירות המבחן אשר תבסס את הצורך בטיפול ואת סיכויי הצלחתו וכן תעצב מסגרת של השגחה בטוחה וקשיחה אשר תשלול מהנאשם את האפשרות לבצע עבירות, לשבש מהלכי משפטו ולהימלט מן הדין. קיומה של המלצה חיובית כאמור היא בגדר תנאי-שאין-בלתו".

14. בענייננו, בית המשפט קמא כלל לא נימק כיצד החריגים נהיו לכלל, הן בענין איון המסוכנות הסטטוטורית והן בענין חלופת הגמילה הקונקרטיית. דומה כי הנימוק היחיד הוא התרשמות שירות המבחן כי המשיב מביע תובנה ראשונית לנזקקותו הטיפולית ונכונות להשתלב במסגרת סגורה, וכי ראוי לנסות למנף את מעצרו לטובת הליך גמילה לראשונה בחייו.

עם כל הכבוד, אין בכך די.

ככל חריג לכלל, אין די בעמידה בתנאי סף (ובענייננו, כפי שיפורט להלן - אף זה לא קיים), אלא נדרש בית המשפט לנמק מדוע הוא מוצא לחרוג מהכללים שנקבעו בפסיקה. זאת לא נעשה.

לגופו של דבר, ולאחר שבדקתי את תיק החקירה ואת תסקירי שירות המבחן, לא מצאתי כיצד המשיב עומד בתנאים שנקבעו בפסיקה להשתלב כעת בהליך טיפולי מחוץ לכתלי בית המעצר.

אין חולק כי המשיב כלל לא החל הליך גמילה, כפי שאין חולק שהמשיב נזקק לטיפול גמילה וכי ללא הצלחה בטיפול שכזה, מסוכנותו לציבור גבוהה. אלא שבענייננו, אין כל וודאות להצלחת הטיפול המוצע, ולמעשה, שירות המבחן אפילו לא ציין את סיכוי הצלחת הטיפול, ולא בכדי ציין כי המוטיבציה של המשיב לטיפול היא חיצונית בלבד. נהפוך הוא - המלצתו של שירות המבחן נעשתה "בקול ענות חלושה", תוך שימוש במונחים מינוריים כגון "ראשוני", "התחלתי", "נכונות מילולית", "שינוי מסוים", "ניסיון למנף" וכיוצא ב. שפה רפה, הרחוקה מרחק רב מהמלצה מנומקת וחד משמעית בדבר סיכוי הצלחת הטיפול. המשיב בעצמו לא סבר גם אחרי שהוגש כתב האישום כי הוא צריך טיפול, ורק בתסקיר המשלים מיום 15.7.2024, ולאחר שהובהר לו כי אין חלופה של מעצר בית מלא, הוא הביע תובנה ראשונית לתלותו בסמים וביטא נכונות מילולית להשתלב בטיפול במסגרת סגורה. הדברים אכן מלמדים שהמוטיבציה שלו היא חיצונית, וכפי שציין שירות המבחן בתסקירו האחרון: "התרשמותנו כי גם כיום מחזיק במוטיבציה שהינה בעיקרה חיצונית להשתלבות בטיפול ואיננו מחובר באופן מעמיק לנזקקות לעריכת שינוי מהותי".

עבירת הסחר בסם, ביחד עם עבירות החזקת הסם שלא לצריכה עצמית, בכמויות גדולות ובאופן המלמד על פוטנציאל הפצה גבוה של סם מסוכן מסוג קוקאין, מהקשים שבסמים, מצביעים על מסוכנותו הרבה ביותר של המשיב לציבור. לא הוסבר כיצד שליחתו של המשיב להליך גמילה היום תאיין את המסוכנות, לא הוסבר על סמך מה ניתן לתת אמון במשיב שיקפיד על כללי הקהילה והחלופה המגבה, ואין שום מתווה שיבטיח את שלום הציבור מפניו של המשיב, בוודאי לא בשלבים בטרם ההליך הטיפולי נשא פרי ומסוכנותו תפחת.

הגיבוי של הורי המשיב לחלופה הטיפולית, אשר נדרש לשם התמודדות עם מסוכנותו, בוודאי לעת יציאה לא מתוכננת מהקהילה, בטרם הושלם הטיפול, אף הוא גיבוי רפה. שירות המבחן מציין כי ההורים אינם מאמינים ביכולתם להוות דמות סמכותית וכי "רק לאחר שיחות ארוכות וחוזרות לגייסם להליך השיקום של בנם, הם ביטאו הסכמתם המילולית לכך...." [הדגשה שלי - א.ב.ג.]. הצורך בחלופה מגבה זו הוא צורך ממשי בעניינו של המשיב, בוודאי נוכח מסוכנותו הרבה וסיכוי הצלחה שאינם גבוהים, ותפקידה של החלופה המגבה לשמש גורם סמכות ופיקוח לעת צורך ממשי אם המשיב יפלט מהקהילה; וידענו, כי בשלב זה הוא יחפש את הסם ואת הדרך להשיגו, כשהוא במצב הכי מסוכן לציבור. על כן, אין להקל ראש גם בחלופה מגבה. שירות המבחן לא ציין כיצד השתנתה התרשמותו בדבר העדר יכולתם של ההורים להוות למשיב דמות סמכותית ומצבת גבולות, רק מעצם "הסכמתם המילולית" להתגייס להליך השיקום. כאמור, מסוכנות של המשיב רבה, והנטל עליו להצביע על מענה למסוכנות זו. בנטל זה לא עמד המשיב.

הנימוק היחיד של שירות המבחן להמלצתו, הוא "גילו הצעיר [של המשיב] והעובדה כי מעולם לא התנסה בהליך טיפולי או בכלל, בקבלת עזרה מקצועית, והערכתנו כי קיימת חשיבות לניסיון למנף מעצרו וההליך המשפטי הנוכחי לטובת גיוסו להליך שכזה, כשבהעדרו, להערכתנו, הערכת הסיכון בעניינו תישאר בעינה".

כידוע, המלצת שירות המבחן אינה מחייבת את בית המשפט, אלא מהווה כלי עזר המסייע לו בהכרעתו. בוודאי שהמלצת שירות המבחן אינה פוטרת את בית המשפט משקילת החלופה, ומשמעויותיה בעין רחבה גם של האינטרס הציבורי. הדברים נכונים עוד יותר במקרה שלפנינו שעה שאין בהמלצת שירות המבחן נימוק משכנע לחרוג מהכללים שנקבעו בפסיקה. ניתן להעריך את עמדתו השיקומית של שירות המבחן שחשוב לנסות לשקם את המשיב. צודק הסנגור שקיים אינטרס ציבורי בשיקום שכזה, ואולם, לא זו בלבד שהחלופה הטיפולית התבקשה רק כשהתברר שאין חלופה של מעצר בית, ולמעשה כ"חלופה לחלופה", תוך קשיים רבים לרתום את המשיב להסכים לנסות זאת, אין מדובר בשדה ניסיונות למינוף מעצר להליך טפולי, והאינטרס הציבורי הוא גם לדאוג להגנת הציבור.

15. נוכח כל האמור, די היה בהבעת חוסר נזקקות טפולית, ובהעדר סיכויי הצלחה מובהקים, לצד מסוכנות גבוהה והעדר חלופה, כדי להורות על מעצרו של המשיב עד תום ההליכים, כבר בדיון שהתקיים ביום 18.6.2024 בתיק ההחזקה. לטעמי, לא היה בכלל מקום לשקול שליחתו לבחינה נוספת של חלופה טפולית, ונכון היה לעצור את ההליך כבר לאחר שני התסקירים הראשונים, מבלי לשלוח את המשיב לראיון בקהילה הטיפולית ומבלי לפתח ציפיות, תוך ניסיונות לשכנעו להירתם להליך. גם אם לעתים יש ונאשם מסויים בוחר בהליך טפולי רק לאחר מעצרו, עדיין תנאי מוקדם לכל הליך טפולי הוא "רצון פנימי" ואין די ב"הסכמה" או ב"נכונות" לאחר שכנועים חיצוניים. גם לאחר שכנועים אלו שהביאו את המשיב ממצב של העדר תובנה לנזקקות טפולית, דרך "תובנה ראשונית" ועד ל"נכונות" להליך טפולי, אין כל וודאות להצלחת הטיפול, אף לא במקצת, ואין כל מענה למסוכנותו הרבה של המשיב. משכך לא היה נכון לשקול את החלופה הטיפולית בשלב זה.

סוף דבר

16. אשר על כן, הערר מתקבל ואני מורה על מעצרו של המשיב עד תום ההליכים נגדו. מוצע למשיב, אם הוא באמת מעוניין לטפל בעצמו, לבקש זאת מוקדם ככל שניתן במקום מעצרו. תיק החקירה מוחזר לב"כ העוררת.

ניתנה היום, י"א אב תשפ"ד, 15 אוגוסט 2024, במעמד הצדדים.